

Μετὰ τὸν Σιθόρπιον πολλοὶ ἐπεκέρθησαν ἐπὶ τὰς διαφόρα τῆς Ἑλλάδος μέρη, οἷον, ὁ Οὐλίης. (7) Κάδρκιος, Καστάγιος, καὶ ὁ Νιζάρχος οὐμβίλλιος. Ὁ τελευταῖος περ ἦλθε τὰς νήσους τοῦ Αἰίου, καὶ τὸν Εὐξείνιον Πόντον κατὰ τὸ 1819—1820 συνέλεξε 950 εἶδη φυτῶν, καὶ ἐδημοσίευσεν αὐτὰ ἐν βιβλίῳ συγγραμμάτων, ἐν ᾧ περιεγράφησαν καὶ ἀνεκάλυψαν τα 54 εἴδη αὐτῶν ὡς εἶδη νέα καὶ ἄγνωστα (8). Τούτους διεδέχθη Αὐχέριος· ἔλωτος ὅστις συνελεξεν αἰεταρ Ἀνατολικά καὶ Ἑλληνικά φυτὰ, (τὰ ὅποια ὁ Βωασσιέρος περιέγραψεν) καὶ ὁ Σιεβέρς ὅστις ἐλάττει μετ' ἐπιστάσις τὴν βλάστησιν τῆς Κρήτης. Μετ' αὐτοῦ ἦλθον εἰς Ναύπλιον κατὰ τὴν τοῦ Βασιλέως ἔλευσιν ὁ Βέργερος, ὁ Λίνκιος καὶ ὁ Γαθόκαρδος ἡμῶν φίλος Σαρτόριος φαρμακοποιὸς τῆς Α. Μ. Ὁ τελευταῖος ἐξέτατε πρὸ πάντων τὴν βλάστησιν τῆς Ἀργολίδος, ἀνεκάλυψε πολλὰ εἶδη νέα, καὶ ἀλλὰ γνωστὰ μὲν ἐν τῇ Ἐπιστήμῃ, διὰ πρώτην ὁμοῦ ἔργον ἐν Ἑλλάδι ἀπαντῶμενα. Ἀκολουθῶν δὲ λόγῳ περὶ τῆς τῆς Βασιλικῆς συνοδίαν εἰς τὰ κατὰ καὶ τὰς ταξείδια τῆς Α. Μ. ἐν Ἑλλάδι, εἶρε πολλὰ καὶ ἰσχυρὰ φυτὰ, ἃν καὶ μόλις ἤδυνάτο νὰ ὁποκλέψῃ τὸν χρόνον τοῦτο ἀναγκαζοῦντα καιρὸν· διὰ τὰ ὅποια ἔμωσεν αὐτὸς τῷ ἀπεδόθη παρὰ τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἀνταποκριτῶν του ἡ ἀνέκοντα δικαιοσύνη, διότι, οὗτοι ἐδημοσίευσαν ταῦτα ὑπὸ ἰδικόν των ὄνομα χωρὶς καὶ νὰ ἀντιγράψῃ τὸν ἀνακαλύψαντα.

Ὀλίγον χρόνον μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Βασιλέως τῶν ἐπεκέρθη τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς Κυκλάδας παρὰ τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως ἀποσταλέντα ἐπιστημονικὴ ἐπιτροπὴ. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ἔκαμε πολλὰς ἐπιστολαίας παρατηρήσεις καθ' ὅσον ἀφορᾷ ἄλλα καὶ πικρίμενα· καθ' ὅσον ὁμοῦ ἀφορᾷ τὴν Βοτανικὴν δὲν πορξεν οὔτε ἀναλόγως τῶν μέσων της, οὔτε ἀξίως ἀποστολῆς της. Ἀφ' οὗ ἐπὶ πολλὰ ἔτη περιῆλθε τὰ μέρη ταῦτα τῆς Ἑλλάδος συνέλεξε παρέργως φυτὰ καὶ, ἀπὸ τῶν ὁποίων προέσυνεν εἰς Παρισίους σύγγραμμα ὑπὸ τὸν τίτλον *Χλωρίς τῆς Πελοποννήσου* τῶν Κυκλάδων, εἰς τὸ ὅποιον πολλάκις ἀντεγράψεν ὁ Σιθόρπιος, ὡς πρὸς τὰ φυτὰ τὰ ὅποια δὲν ἀνεῖν οἱ περιηγηθέντες, πολλάκις δὲ καὶ μεγάλη περὶ τὴν ὀνομασίαν ἐγένετο σύγχυσις. Ὁ συγγραψὰς τὸ σύγγραμμα Σιωδάριος, τοῦ ὁποίου τὴν ἀντίθετον ἀξίαν οἱ πολλοὶ γνωρίζουσιν εἰς Παρισίους, ἐσύγγισε τὰ πάντα τὰ λαβύρινθον ἀδιέξοδον ἐνίοτε. Μόλις δὲ κατῴρῃσεν διακρίνη μεταξὺ τῶν τυχαίως συλλεχθέντων φυτῶν

Heliotropium Europaeum ἐν ᾧ τὸ κατακαλύπτει τὸν ἀγρὸν τῶν Ἀθηνῶν μετὰ τὸ θέρος *Heliotropium villosum* δὲν τὸ ἀναφέρει. Δὲν κάμνει μείλιον Πάργηθος, ὅστις εἶναι τὸ πλουσιώτερον ὅρος τῆς Ἀττικῆς ὡς πρὸς τὴν βλάστησιν, ἐν ᾧ ὁμομάζει τὰ φυτὰ περὶ τὰς Ἀθήνας ὅρη καὶ θέσεις. κτλ.

(7) Olivier — Voyage dans l' Empire Ottoman, tom 1—7 avec atlas.

(8) Dumont D' Urville. — Enumeratio plantarum quas in insulis Archipelagi, aut in insulis Ponti-Euxini collegit atque detexit Dumont D' Urville. — Parisiis tom. I.

εἶδη 44 ὡς νέα, τῶν ὁποίων τὰς εἰκόνας παρέθεσεν εἰς τὸ τέλος τοῦ συγγράμματος. (1)

Κατὰ δὲ τὸ 1838 ὁ Μαργότος καὶ ὁ Ριό-φερος ἐδημοσίευσαν συγγράμματα ἄξιον λόγου περιλαμβανόν 626 φυτὰ τῆς νήσου Ζακύνθου, μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνεται 7 εἶδη νέα. (2)

Ἀλλὰ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ὁ Κύριος Σπρούνερς, Βασιλικὸς φαρμακοποιὸς, ἔκαμε διὰ τοῦ ζήλου του περισσότερον παρ' ὁλόκληρος ἡ ἐπιστημονικὴ ἐπιτροπὴ, καὶ τὸ περιεργότερον, ἐντὸς ἐνὸς μόνου μικροῦ Νομοῦ τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἀττικῆς. Ἀπὸ τοῦ Σπρούνερου ἀργεῖται νέα δραστηρίως ἐποχὴ ὡς πρὸς τὰς ἐν Ἑλλάδι βοτανικὰς ἀνακαλύψεις, τῶν ὁποίων ἡ κατωτέρω λεπτομερὴς ἐκθεσις θέλει ἐκπληξῇ τοὺς ἀναγνώστους μας. Μετ' αὐτὸν ἔφθασεν ἐκ Γενεύης ἐν Ἑλλάδι φίλος πονώτατος, πλουσιώτατος καὶ ἐξοχος Βοτανικὸς ὁ Κύριος Βωασσιέρος, καὶ κατόπιν αὐτοῦ ὁ Κύριος Θεό. Δωρὸς Χελδράτχ, ἡμέτερος φίλος καὶ συνεργάτης ἐν τῷ ἀρτισυστάτῳ Βοτανικῷ κήπῳ τῶν Ἀθηνῶν. Οἱ δύο οὗτοι ἐμπνεόμενοι ἀπὸ ζήλου ἀκάθεκτον ἀνεκάλυψαν μεγάλον ἀριθμὸν ἀγνώστων φυτῶν ὡς δὲ νὰ ἐπιδοτιμήθῃ ἡ φύσις διέσπειρεν ὑπὸ τὰ βήματα των τὰ ὠραιότερα κοσμήματα τῆς *Ἑλληνικῆς Χλωρίδος*. Εἰς Κρήτην, εἰς Μικρὰν Ἀσίαν, εἰς Ἀττικὴν, εἰς Ταύγετον, εἰς Κυλλήνην, καὶ ἄλλα τῆς Ἑλλάδος μέρη, ἔδρεψαν οὗτοι ἄνθη, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἐπλεξαν ἀμέραντων διὰ τὸ ὄνομά των στέφανον.

Τελευταῖος ἦλθον ἐγὼ κατὰ τὸ 1848, ἔχων κατ' ἀρχὰς μᾶλλον ἀνάγκην νὰ μάθω τὰ γνωστά, ἢ νὰ τρέξω κατόπιν τῶν ἀγνώστων. Ἀφ' οὗ ἐξέτασα τὴν Ἀττικὴν, τὴν νήσον Σύρον, τὴν Ἀργολίδα, πρὸ δύο ἐτῶν, διέτρεξα τὴν Κυνουρίαν, καὶ τὸ ἐν αὐτῇ ὅρος τοῦ Πάρνωνος (Μαλεβοῦ) μετέβην τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐπὶ τῆς Κυλλήνης (Ζίρας) τῆς Κορινθίας, καὶ ἐφέτος ἐπὶ τῶν Ἀρσανίων (Χείμου) παρὰ τὰς πηγὰς τῆς Στυγὸς, καὶ νομίζω ὅτι κατὰ τὰς μικρὰς ταύτας περιηγήσεις μου δὲν ἔδαπάνησα εἰς μάτην τὸν καιρὸν.

(1) *7de Boryet Chabart — Flore de Peloponnèse et des Cyclades.* Paris. Τὸ μέτριον τοῦτο σύγγραμμα εἶναι κατὰ τὴν ἀμεινὸν κεφαλὴν τοῦ Κυρ Πύρρα ἐκεῖνο τὸ ὅποιον περιλαμβάνει τὰ φυτὰ τῆς Ἑλλάδος, ἐκεῖνο τὸ ὅποιον κλείει τὴν θύραν πάσης μελλούσης ἀνακαλύψεως! καὶ τοῦ ὁποίου ἡ τιμὴ ἀναβαίνει εἰς χιλιάδας γραμμάτων! (ζωηρότης Μερλίσμου!) Διὰ τὰ φωτισόμεν τὸν Ἀναγνώστην μας τοῦ λέγομεν, πρῶτον μὲν εἶναι τὸ Σύγγραμμα τοῦτο τιμᾶται μόνον γραμμάτων 45 ἄλλος δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εὐρίσκειται εἰς τὴν ἰδίαν βιβλιοθήκην μας· δεύτερον δὲ, ὅτι περιγράφεται ἐν αὐτῷ 1821 μόνον εἶδη φυτῶν, ἦτοι 767 εἶδη ὁμοῦ ὡς ὁ ἄλλος ἀπὸ τὰ ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ Σιθόρπιου καὶ πότε τοῦτο; ἐν ἔτει 1838! Καὶ πότε ὁ Σιθόρπιος περιηγήθη τὴν Ἑλλάδα; ἐν ἔτει 1785! δηλ. πενήντα ἔτη πρὶν. Δὲν περιλαμβάνει λοιπὸν οὐδὲ ὅσα ὁ Σιθόρπιος πρὸ 50 ἐτῶν ἐγνώρισε καὶ ἐδημοσίευσεν, ἀν καὶ πολλὰκις, ὡς εἶπον, ἀντεγράψαν αἱ περιγραφαὶ του.

(2) *Margot et Reuter. — Essai d'une Flore de l'île de Zante.*